

DA ØKOLOGIEN TRODSEDE KRISEN

Finanskrisen tvang økonomien i knæ over det meste af verden, men alligevel købte danskerne flere og flere økologiske varer. Danmark har nu verdens højeste økologiske andel. Medvinden er blandt andet skabt af events som Økodag, hvor kørerne løber på græs.

TEKST: Per Henrik Hansen

15. september 2008 ramte et økonomisk jordskælv det meste af verden. Den dag gik en af USA's største banker, Lehmann Brothers, konkurs med et brag, der sendte rystelser ud over såvel finansmarkeder som almindelige menneskers private økonomi kloden rundt.

Mange spåede, at nu var det slut med den brusende fremgang for økologiske varer, man havde set de foregående år. Mens salget i 2005 var på 3,5 procent, var det i 2009 fordoblet til syv procent af den samlede omsætning i dagligvarehandlen. Men når krisen strammede, ville folk ikke betale det ekstra, som produkter med et rødt Ø koster i forhold til andre varer, lød ræsonnementet.

Men pessimisterne tog fejl. Stigningen i forbruget fortsatte. Ganske vist blev kurven over salget mindre stejl, men opad er det fortsat gået. De nyeste tal, som er for 2013, viser, at økologien nu nærmer sig otte procent af detailsalget af fødevarer. Verdens højeste andel.

SPISEMÆRKE TIL STORE KØKKENER

Sideløbende med fremgangen i detailhandlen har Økologisk Landsforening været med til at lave en nytænkning af Ø-mærket, så det også er synligt i køkkenerne i børnehaver, skoler, hospitaler, andre institutioner samt

offentlige og private kantiner. I 2009 blev det økologiske spisemærke introduceret, og det blev nu muligt for storkøkkener at skilte med deres indsats for økologien. Et mærke i enten bronze, sølv eller guld er det synlige bevis for, at mindst 30, 60 eller 90 procent af indkøbene er økologiske - målt i enten kroner eller vægt.

Efter regeringen i 2011 satte som mål, at mindst 60 procent af deres indkøb skal være økologiske i 2020, er der kommet fart på den økologiske omlægning i offentlige køkkener. Sidst i 2014 var der uddelt 950 øko-spisemærker, og Økologisk Landsforenings foodservice team er i de sidste par år vokset, fordi det er lykkedes at skaffe statsmidler til arbejdet.

FLERE VIL VIDE, HVOR MADEN KOMMER FRA

Forbrugerekspertene peger på, at flere fødevareretrends matcher økologien godt. Efter 00'ernes forbrugsfest vil flere have mad med mening: Danskerne vil lave mad fra bunden og vide, hvor den – og mælken – kommer fra.

En video på YouTube, optaget den solrige søndag 21. april 2013 på gården Ellinglund i Midtjylland, er derfor et godt eksempel på, hvordan økologien har klaret finanskrisen.

Et par tusinde gæster fra Silkeborg og andre byer i omegnen er mødt op for at se Elling-

TRE ANDRE MILEPÆLE

2005

Salget af øko-varer begynder igen at stige, efter det i årene 1999–2004 lå stabilt på lidt over tre procent af al fødevarer salg i detailhandlen.

2011

På 30-året for oprettelsen af Landsforeningen Økologisk Jordbrug har Økologisk Landsforening omkring 4600 medlemmer. Af dem er cirka 3500 forbrugere, 900 landmænd og endelig 200 virksomheds- eller interessermedlemmer.

2013

1780 km² dansk landbrugsjord dyrkes økologisk. Det svarer til cirka syv procent af det danske landbrugsareal, eller et område lidt større end Lolland-Falster. Det er regeringens mål, ligesom den foregående regerings, at det økologiske areal skal være fordoblet i 2020.

Kåde køer løber på græs på Økodag, en landsdækkende event, hvor de økologiske køer bliver lukket ud af staldene. Ifølge en ekspert i forbrugerrelationer er Økodag en af de mange aktiviteter, der styrker sympatien for økologien. For når forbrugerne vil have mad med høj kvalitet, så handler det også om høj dyrevelfærd.

lunds 230 økologiske malkekøer blive lukket ud på græs efter en lang vinter i stalden. Klip. Vi vender tilbage til videoen senere i artiklen.

Ti år i træk har Økologisk Landsforening og de økologiske mejerier arrangeret Økodag, hvor alle kan komme ud og se de økologiske køers livlige dans den første forårsdag på græs. Hvert år er der kommet flere og flere gæster på de nu ca. 70 gårde, der er med i det forårskåde arrangement. I 2014 var det rekordmange. Det er anslået, at 193.000 danskere i alle aldre var ude at opleve, at økologi, dyrevelfærd og livsglæde hører sammen.

Netop en græssende ko foran en restaurant i det indre København var trækplaster, da Ø-mærket blev lanceret i 1990. Siden er budskabet kun blevet endnu mere aktuelt, for færre og færre konventionelle køer kommer på græs. I dag lever omkring fem sjettedele af de konventionelle køer hele deres liv i stalden.

Økologisk Landsforenings direktør, Paul Holmbeck, understreger da også, at det er af meget stor værdi, når en øko-mælkeproducent vil bruge mange arbejdstimer og besvær på at vise sin besætning frem på den aktive måde.

- Hver gang en økolog står frem og viser sit hjerteblod, så får alle i branchen glæde af det. Økodag giver stor troværdighed til Ø-mærket.

DYREVELFÆRD ER ET KVALITETSSTEMPEL

Ifølge professor Klaus G. Grunert er en event som Økodag en af de mange aktiviteter, der styrker den udbredte sympati for økologien. Økodag viser, at økologien kan levere på alle punkter, når forbrugerne vil have mad med kvalitet, og det er bl.a. også høj dyrevelfærd.

- Kvalitet i dag drejer sig ikke kun om madens smag, men også om sundhed, om den måde maden er fremstillet på, dyrevelfærd og autenticitet, siger Klaus G. Grunert fra forskningscentret MAPP ved Aarhus Universitet. Her nærstuderer man forbrugerrelationer og udviklingen på fødevarerområdet.

Ifølge Klaus G. Grunert opfatter mange forbrugere Ø-mærket som et kvalitetsmærke, selv om det faktisk kun er et kontrolmærke.

- Det er en udbredt holdning, at økologiske varer smager bedre, og også er bedre på alle de andre kvalitetsparametre. Det hænger sammen med, at folk forbinder økologisk produktion med de oprindelige måder at producere fødevarer på. Derimod er vi skeptiske over for en industriel og en alt for high-tech fødevarerproduktion, siger Klaus G. Grunert og forklarer, at vores store tillid til Ø-mærket også er central for en fremtid, hvor økologien har gode odds for at vokse sig endnu større. Ikke mindst

fordi der stadig er bred politisk opbakning til at udvikle økologien: Selv om virkeligheden halter noget efter planen, så vil regeringen fordoble det økologiske areal inden år 2020, ligesom 60 procent af de offentlige indkøb ifølge regeringen også skal være økologiske.

KØERNE GÅR AMOK

Klip. Tilbage til videoen på YouTube fra Ellinglund. Dannebrog vajer i flagstangen under forårshimlen, der er ild i grillen til de gode øko-pølser. Børn og voksne flokkes forventningsfulde langs et tyndt plastikbånd, som skal adskille folk og fæ, når køerne lige om lidt sprinter ud på græsmarken.

- Jeg tror, de går fuldstændig amok, når de kommer ud, siger en lille dreng med dirrende spænding i stemmen, som skulle han lige til at pakke en gave op.

- Vi vil se køer, vi vil se køer, begynder en gruppe store, kåde børn at råbe i kor.

Og så sker det. Klokker præcis 12. Scenen, som er blevet tv-mediernes darling, folder sig ud. Landmand Gert Glob Larsen og en af hans halvstore døtre i dynejakke trækker staldens skydeport til side, og ud hopper, springer, danser og løber køerne. Ud til det grønne græs, ud til det frie liv under den skarpe forårsol.